

12 KLJUČNIH TOČK GOSPODARSKE AGENDE GZS ZA NOVO VLADO RS

»Država se je odločila, da bo sanirala stanje. A se je pri tem odrekla razvoju!«

Uroš Mikoš, IBE, razširjena seja UO GZS, 3.7.2014

STANJE V GOSPODARSTVU

a. Zaposlenost

- Slovensko gospodarstvo je po podatkih SURS od leta 2008 izgubilo kar 100.000 delovnih mest. Javni sektor je v zadnjih letih z uravnilovko zmanjševal stroške dela, a hkrati zaposluje več uslužbencev kot leta 2008.
- Razmerje med delovno aktivnim prebivalstvom in upokojenci je v Sloveniji 1:1,38. V Avstriji je to razmerje 1:64, v Nemčiji pa celo 1:2,09.

Dejstvo št. 1: Slovenija mora ukrepati proti zaposlitvenemu in demografskemu krču.

b. Rast gospodarstva

- Slovenski BDP na prebivalca je lani realno dosegal le 90 % BDP iz leta 2008. Bolj negativno rast v EU beležita le še Hrvaška in Ciper.
- Res je, da se za letos napoveduje rast slovenskega BDP med 0,3 % in 0,8 %, vendar sta obe napovedi nižji od napovedi povprečne rasti v EU (1,6 %) in v območju evra (1,2 %).

Dejstvo št. 2: Gospodarska rast je prenizka, s tveganji za ponovno negativno rast.

c. Javne finance

- Cena zadolževanja države se je znižala, vendar je še vedno višja kot denimo v Italiji, Španiji in na Irskem. Letno bomo samo za obresti namenili skoraj milijardo evrov.
- Javni dolg bo letos dosegel 80 % BDP, kar je res v povprečju EU, vendar je tempo naraščanja javnega dolga strahovit. Leta 2008 je bil ta delež le 22 %.

Dejstvo št. 3: Ne smemo se več zadolževati za tekočo porabo in neučinkovito uporabljati evropska sredstva.

č. Konkurenčnost

- Slovenija je na lestvici svetovne konkurenčnosti švicarskega inštituta za razvoj menedžmenta (IMD) za leto 2014 med 60 državami zdrsnila na 55. mesto, potem ko je bila leto prej na 52. mestu.
- Obseg tujih investicij v deležu BDP je v Sloveniji daleč za tistim v Višegrajski skupini, v Evropi in tudi daleč za tistim v JV Evropi.

Dejstvo št. 4: Slovenija je za investitorje nepriljučna in nepredvidljiva.

d. Bančni sistem in financiranje gospodarstva

- Dokapitalizacija bančnega sistema in ustanovitev DUTB je bil le prvi korak k prestrukturiranju gospodarstva, ki pa ga brez financiranja gospodarstva in brez realne oživitve rasti gospodarstva ne bo.
- Polovica slovenskih podjetij z dobro tretjino zaposlenih je prezadolženih in potrebuje dodatne sistemske ukrepe za finančno, poslovno in lastniško prestrukturiranje.

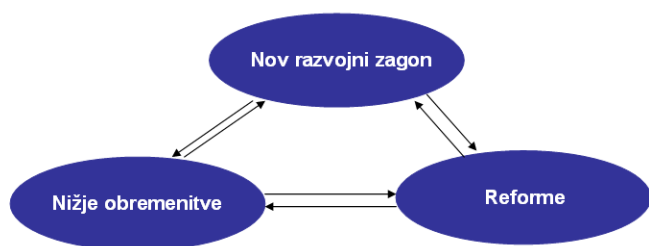
Dejstvo št. 5: Prestrukturiranje bank ni zaključeno, sanacija prezdolženega dela gospodarstva se je komaj začela.

Gospodarska agenda GZS za novo Vlado RS temelji na štirih ključnih ugotovitvah:

1. V Sloveniji nujno potrebujemo nova delovna mesta v gospodarstvu.
2. Ta bodo mogoča samo z novim razvojnim zagonom.
3. Nov razvojni zagon ni mogoč brez znižanja obremenitev gospodarstva.
4. Obremenitev gospodarstva ni mogoče znižati brez strukturnih reform.

Poleg boja za pravno državo (proti korupciji, sivi ekonomiji, gospodarski kriminaliteti ...) je za preboj iz krize nujna tudi nova, pragmatična ekonomska politika.

Gospodarska agenda GZS za novo Vlado RS stremi k cilju vzdržne kombinacije ukrepov za hitrejši razvoj, za nižje obremenitve gospodarstva in za reforme.

Prioritetna so naslednja področja gospodarskih ukrepov.

1. INTERNACIONALIZACIJA GOSPODARSTVA

Slovenija v zadnjih letih spet krepi izvoz, vendar ne povečuje svojega tržnega deleža v globalnem merilu. Tekmice povečujejo izvoz še hitreje. Zaradi obojega mora biti izvoz prva prioriteta.

2. KREPITEV STORITVENEGA SEKTORJA

Storitve lahko razmeroma hitro in poceni prispevajo k rasti in večjemu številu zaposlenih oziroma delovno aktivnih. Zaradi tega so storitve in z njimi tudi krepitev podjetništva kratkoročna prioriteta.

3. STRATEŠKE INVESTICIJE

Slovenija nima jasnih nacionalnih prioritet, ko gre za strateške investicije. Potrebujemo operativno strategijo strateških investicij z opredeljenimi prioritetami, časovnico, potencialnimi viri in ukrepi za premagovanje ovir.

Zaradi pomanjkanja virov Slovenije ni mogoče popeljati iz krize brez širših družbenih sprememb.

Predlagamo naslednje ukrepe.

1. NOV RAZVOJ IN ZAPOSLOVANJE

a/ Nov zagon izvoza

Cilj: 5-odstotno letno povečanje izvoza in dvig dodane vrednosti na podlagi pametne specializacije.

1. Pospešitev pregledne privatizacije in aktivno privabljanje tujih investicij z namenom večjega izvoza, prenosa znanja v Slovenijo, večje konkurenčnosti v tujini in doma.
2. Ureditev in posodobitev viznega režima za poslovne partnerje in turiste.
3. Okrepitev programov internacionalizacije gospodarstva za malo in drugo gospodarstvo.
4. Okrepitev čezmejne internacionalizacije, na sosednjih, obmejnih trgih.
5. Prednostna razvojna podpora proizvodom in storitvam z višjo in visoko dodano vrednostjo.

b/ Prestrukturiranje prezadolženih podjetij

Cilj: prestrukturiranje s ciljem ohranitve zdravih jeder podjetij; znižanje agregatnega kazalca zadolženosti (neto dolg/EBITDA) v gospodarstvu s 5,74 na 4 v obdobju treh let.

1. Do konca leta 2014 krovni načrt za prestrukturiranje podjetij s prednostnimi nalogami.
2. Do septembra 2014 oceniti spremembe zakonodaje o insolventnosti in po potrebi uvesti morebitne dodatne ukrepe.
3. Zagotoviti sheme za ustrezno likvidnostno financiranje družb v postopku prestrukturiranja in za lastniško financiranje družb s strani investorjev.
4. Podpreti izobraževanje kriznih menedžerjev.
5. Skrajšati trajanje sodnih postopkov na prvi stopnji v civilnih in gospodarskih sodnih zadevah, vključno s povezanimi insolvenčnimi postopki.

c/ Nov zagon investicij

Cilj: pospešitev izvedbe infrastrukturnih investicij s ciljem čim večjega števila demonstracijskih projektov na podlagi pametne specializacije.

1. Določitev nacionalnih prioritet pri izvedbi investicij s časovnico.
2. Hitra debirokratizacija postopkov, ki ovirajo investicije. Ekonomsko smiselni trajnostni razvoj znotraj območij Nature 2000, ki naj se ne širi več.
3. Oblikovanje modelov financiranja infrastrukturnih investicij.
4. Izobraževanje javnih naročnikov.
5. Uveljavitev standardov kakovosti pri javnih naročilih.

č/ Razvojno naravnan proračun

Cilj: prestrukturiranje državnega proračuna in boljše upravljanje državnih družb.

1. Znižanje javne porabe v BDP za 1 odstotno točko na leto in hkrati zviševanje deleža javnih sredstev za nov razvojni zagon gospodarstva, na podlagi pametne specializacije.
2. Slovenski BDP na prebivalca v letu 2013 je realno kar 10 % nižji od tistega v letu 2008: do leta 2016 naj se delež plač in drugih izdatkov javnim uslužbencem v konsolidirani bilanci državnega proračuna v primerjavi z BDP izenači s tistim iz leta 2008. Toda ne z uravnilovko.
3. Zaveza vodstev gospodarskih družb pod prevladujočim vplivom države, da bodo pristopile k Slovenskim smernicam korporativne integritete in jih tudi uresničevale.

d/ Nov izobraževalni model

Cilj: poklicno usposabljanje v smeri novega razvojnega zagona in zniževanja brezposelnosti.

1. Priprava projekta skupnega načrtovanja socialnih partnerjev glede poklicev, ki so na trgu dela deficitarni.
2. Uvedba podjetniških vsebin in etike v kurikulum šol od osnovne šole do fakultete, vsaj od srednje šole naprej obvezno.
3. Finančne spodbude za podjetja za zaposlovanje mladih raziskovalcev.
4. Izobraževanje kadrov na vseh ravneh izobraževanja skladno s potrebami delodajalcev.
5. Reforma višjega in visokega šolstva z merljivimi cilji napredovanja slovenskih fakultet na svetovnih lestvicah.

2. NIŽJE OBREMENTITVE

a/ Davčno in prispevno prestrukturiranje

Cilj: davčna politika v smeri znižanja bremen: odprave zaposlitvenega in razvojnega krča.

1. Razbremenitev dela,
2. uvedba socialne kapice, to je limitiranje socialnih prispevkov navzgor z namenom razbremenitve plač visoko kvalificiranega strokovnega kadra, ki je ključen za razvoj,
3. nižja davčna obremenitev najnižjih plač, kar bi dvignilo kupno moč.
4. Znižanje neto okoljskih in energetskih trošarin, prispevkov in drugih obremenitev na raven povprečja v EU v primerjavi z BDP (usmeritev le teh v razvojne projekte).
5. 100-odstotna davčna olajšava za reinvestiranje dobička.

Možni viri:

- višja obdavčitev premoženja,
- spremembe dohodninske lestvice pri pragu več kot 100.000 evrov prihodkov na leto,
- preoblikovanje nekaterih nepovratnih v ugodna povratna sredstva (večja odgovornost),
- prečiščenje in zmanjšanje vseh vrst (gospodarskih, zaposlitvenih, okoljskih, kmetijskih ...) subvencij; ne radikalno ukinjanje, ampak ohranitev razvojnih subvencij.

b/ Učinkovito pobiranje dajatev in sodobne inšpekcije

Cilj: zmanjšanje sive ekonomije, izboljšanje likvidnosti podjetij v težavah, sodobne inšpekcije.

1. Reprogram davčnega dolga za davčne dolžnike, z določitvijo obrestne mere in trajanja, vendar le ob pogoju plačevanja rednih obveznosti in drugih pogojih, ki bodo onemogočali zlorabe; obenem tudi ukrep proti veriženju davčnega dolga.
2. Kombinacija pavšalne obdavčitve (povsod, kjer je smiselno) in pravih davčnih blagajn (neposredna povezava med Davčno upravo RS in blagajnami zavezancev).
3. Preglednost inšpekcijskih postopkov po litovskem vzoru (konkretne informacije o vsebinah pregledov na spletnih straneh inšpekcijskih služb).
4. Zmanjšanje števila inšpekcijskih služb in s tem njihova boljša koordinacija.

3. REFORME

a/ Reforma javnega sektorja

Cilj: optimizacija na podlagi poglobljene primerjalne analize z javnimi sektorji v EU, izvedene s strani neodvisnega zunanega, mednarodnega izvajalca.

1. Debirokratizacija: hitrejša izvajanja programa Stop birokraciji z merljivimi kazalniki.
2. Prenova kolektivne pogodbe v javnem sektorju, z namenom optimiziranja.
3. Kakovostnejši sistem hierarhične odgovornosti in motiviranja v javnem sektorju.
4. Boljše črpanje sredstev EU prek enostavnejših, preglednih razpisov za podjetja.
5. Ukinitve dejavnosti v javnih sektorjih, ki niso potrebne, in prenos dejavnosti, ki jih je učinkoviteje opravljati na trgu, iz javnega v zasebni sektor.

b/ Reforma zdravstva:

Cilj: optimizacija na podlagi primerjalne analize z zdravstvenimi sistemi v EU brez dodatnih finančnih prilivov v zdravstvo.

1. Stroga razmejitev javnega in zasebnega zdravstva: preprečitev odlivanja javnega denarja iz javnega zdravstva in hkrati ohranitev zasebnega zdravstva kot zdrave konkurence.
2. Redefinicija košarice pravic (prilagoditi obseg in sestavo pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja; očistiti zdravstveno blagajno izdatkov, ki vanjo ne sodijo),
3. Nižanje višine prispevne stopnje za zdaj najbolj obremenjenih zavezancev ter krajšanje obdobja plačila nadomestila za bolniško odsotnost, ki gre v breme delodajalca.
4. Optimizacija in specializacija mreže zdravstvene dejavnosti
5. Sofinanciranje preventivnih programov podjetij za ohranjanje zdravja zaposlenih.

c/ Reforma trga dela

Cilj: večja prožnost trga dela za več delovnih mest.

1. Uvedba načela »vsako delo šteje« s širjenjem osnov za plačilo prispevkov, pri čemer se povečajo prihodki iz naslova več pobranih prispevkov, na drugi strani pa se hkrati znižuje breme pri najbolj obremenjeni obliki dela, to je pri rednemu delovnemu razmerju.
2. Prožnost: omogočiti podjetjem večjo prožnost pri zaposlovanju zaradi poslovnih nihanj. Denimo: s prehodom zaposlenega, ki ga delodajalec začasno ne potrebuje, na ZRSZ (brez odpovedi) in s pravico do nadomestila in možnostjo prejemanja 50 % nadomestila na ZRSZ v primeru sporazumnega prenehanja pogodbe.
3. Omejitev študentskega dela na način, da ga lahko opravljajo samo tisti študenti in dijaki, ki izpolnjujejo pogoje, vezane na izpolnjevanje njihovih šolskih in študijskih obveznosti.
4. Spremembe sistema invalidskega zavarovanja s prenovo kvotnega sistema ...

č/ Pokojninska reforma

Cilj: čim hitrejša izboljšanje razmerja med delovno aktivnimi zavarovanci in upokojeanci.

1. Sprememba sistema poklicnega pokojninskega zavarovanja v smeri prečiščenja registra v sistem vključenih delovnih mest in v smeri znižanja prispevne stopnje.
2. Takojšen začetek priprave nove pokojninske reforme, ki jo jasno narekuje mednarodna primerjava demografskih razmerij med številom delovno aktivnih in upokojeancev.

d/ Reforma javnega naročanja

Cilj: racionalno, strokovno javno naročanje z varovalkami pred korupcijskim tveganjem.

1. Prenos direktive EU o javnem naročanju v slovenski pravni red v prvem kvartalu 2015.
2. Arbitražno reševanje sporov.
3. Centralizacija javnega naročanja in izvajanja investicij večjih vrednosti (agencija, ki vključuje tudi specializirane podporne službe za javna naročila)
4. Smiselno izvajanje skupnih javnih naročil manjših vrednosti.

*Podrobnosti v naslednjih dokumentih: Gospodarska agenda GZS za novo Vlado RS, Kako do novih delovnih mest (gradivo za javno obravnavo), Agenda 46+, AgendaMG in Kisik za gospodarstvo na www.gzs.si.